



อนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่แปลเป็นภาษาไทย
Motifs in Folktales Translated into Thai of
the Wa Tribe in Yunnan Province, People's Republic of China

Lu YongPing¹, จันทร์สุดา ไชยประเสริฐ²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

²อาจารย์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

E-mail: 1572287496@qq.com, E-mail: jansuda_chaiprasert@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอนุภาคที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิเคราะห์ตัวบทนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าจากหนังสือรวมนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า ผลการศึกษาพบว่า อนุภาคที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าแบ่งได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ได้แก่ อนุภาคตัวละคร อนุภาควัตถุสิ่งของ และอนุภาคเหตุการณ์ สอดคล้องกับทฤษฎีอนุภาคนิทานพื้นบ้านของ สตีธ ทอมป์สัน ซึ่งทั้งสามอนุภาคนี้ทำให้เห็นลักษณะสังคมเผ่าว่าในด้านการยึดมั่นคุณธรรม ได้แก่ การทำความดี ความกล้าหาญ กตัญญูรู้คุณ การเสียสละ นับถือวีรบุรุษ ด้านลักษณะพื้นที่อยู่อาศัย อาศัยอยู่บริเวณหุบเขา เป็นกลุ่มชนเผ่าที่พึ่งพาธรรมชาติโดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า ด้านความเชื่อ มีความเชื่อที่เกี่ยวกับธรรมชาติ ความเชื่อเรื่องการทำนาย และความเชื่อเทพเจ้าเป็นสำคัญ

คำสำคัญ: อนุภาค, นิทานพื้นบ้าน, ชนเผ่าว่า

Abstract

This qualitative research aimed to study motifs in folktales of the Wa Tribe that translated into Thai. Research methodology included a documentary study and an analysis of folktales in the Collections of the Wa Folktales. The research observed three main types of motifs in the Wa Folktales, including the characters motif; the objects motif; and the events motif, according to Stith Thompson's theory of motifs in folktales. The three observed motifs reflected nature of the Wa society, which for the moral aspect focusing on promotions of good conducts; bravery; gratitude; sacrifice; and heroic conducts. Relating to dwelling of the tribe, the folks resided along valleys because of their dependence on the nature – especially wild resources of woods and animals. For beliefs of the tribe, the Wa was mainly faithful in the nature; prophecies; and gods.

Keywords: motifs, folktales, Wa Tribe



บทนำ

นิทานพื้นบ้านได้ถูกสร้างขึ้นมาจากจินตนาการของมนุษย์เพื่อความสนุกสนานบันเทิงใจในชีวิตประจำวัน มีความสำคัญเป็นอย่างมากในฐานะเครื่องมือสำคัญที่สามารถให้คติเตือนใจ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของผู้ฟัง และยังสะท้อนให้เห็นสังคม ดังที่ วิเชียร เกษประทุม (2553, น. 9-10) ได้กล่าวถึงคุณค่าและความสำคัญของนิทานพื้นบ้านไว้ว่า นิทานพื้นบ้านสามารถช่วยผ่อนคลายความเครียด ช่วยกระชับความสัมพันธ์ ให้การศึกษา และเสริมสร้างจินตนาการ ให้ข้อคิดและคติเตือนใจ ช่วยการปลูกฝังคุณธรรมต่าง ๆ ที่สังคมพึงประสงค์แก่ผู้ฟัง และช่วยสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมในอดีตในหลาย ๆ ด้าน เช่น ลักษณะสังคมวิถีชีวิต ประเพณี ค่านิยม ความเชื่อ เป็นต้น การวิเคราะห์นิทานต่าง ๆ จะทำให้เกิดความเข้าใจสภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ อย่างแท้จริง นิทานจึงเปรียบเสมือนกระจกเงาบานใหญ่ที่ช่วยส่องให้เห็นตนเองว่าเป็นอย่างไร

ด้วยคุณค่าและความสำคัญของนิทานพื้นบ้านดังกล่าวข้างต้น ทำให้มีผู้สนใจศึกษานิทานพื้นบ้านจำนวนมาก และศึกษานิทานพื้นบ้านในหลายแง่มุม โดยเฉพาะการศึกษาอนุภาคที่ปรากฏในนิทานเป็นที่นิยมมาก เนื่องจากการศึกษาอนุภาคจะทำให้เข้าใจวัฒนธรรมของกลุ่มชนผู้เป็นเจ้าของนิทานได้ ประคอง นิมมาน เหมินทร์ (2545, น. 38-39) ได้อธิบายไว้ว่า อนุภาคคือองค์ประกอบเล็ก ๆ ย่อย ๆ ในนิทาน มีลักษณะเด่นเป็นพิเศษไม่ธรรมดา แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) อนุภาคตัวละครที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะแปลกหรือพิเศษในด้านใดด้านหนึ่ง 2) อนุภาควัตถุสิ่งของที่มีลักษณะพิเศษหรือแปลกไม่ธรรมดา 3) อนุภาคเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่มีลักษณะเด่นหรือพิเศษ เป็นองค์ประกอบที่มีลักษณะเด่น ไม่ใช่เรื่องธรรมดาสามัญ

สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่มี 56 ชนเผ่า และมีวรรณกรรมนิทานพื้นบ้านจำนวนมากมาจากการค้นคว้าเอกสารงานวิจัย พบว่านิทานพื้นบ้านของกลุ่มชนเผ่าต่าง ๆ ของสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นกลุ่มข้อมูลที่มีการนำมาศึกษาแล้วจำนวนมาก กลุ่มชนเผ่าว่าเป็นชาติพันธุ์หนึ่งที่มีนิทานของตนเอง มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีวัฒนธรรมความเชื่อ ขนบประเพณีที่หลากหลาย มีนิทานพื้นบ้านที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมามากมาย ชนเผ่าว่าให้ความสำคัญกับนิทานพื้นบ้านของตนเองมาก ดังที่ นักวิชาการจีน SHANG ZHONGHAO, GUO SIJIU และ LIU YUNTI (2532, น. 11-12 แปลโดยผู้วิจัย) ได้กล่าวไว้ว่า นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่าเป็นส่วนที่สำคัญของวัฒนธรรมของชนเผ่าว่าสืบทอดกันมายาวนาน มีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิต หากไม่รู้จักวรรณกรรมนิทานพื้นบ้านของชาวว่า ก็จะไม่สามารถเข้าใจถึงประวัติศาสตร์ที่แท้จริงของชาวว่า นิทานพื้นบ้านของเผ่าว่ามักเป็นภาพสะท้อนประวัติศาสตร์ทางสังคมของชาติพันธุ์เผ่าว่าในหลายแง่มุมไม่เพียงแต่มีคุณค่าทางศิลปะอย่างสูงเท่านั้น แต่ยังมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และสังคมที่สำคัญอีกด้วย โดยเฉพาะนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ายังมีอนุภาคที่ปรากฏในนิทานหลากหลายอนุภาคสามารถทำให้ผู้อ่านได้เห็นลักษณะวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชนเผ่าว่าที่สะท้อนออกมาจากนิทาน ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษา

ผู้วิจัยในฐานะชาวจีนที่กำลังศึกษาสาขาวิชาการศึกษาภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง และเมืองหลินชาง ซึ่งเป็นเขตที่มีการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชนเผ่าว่าเป็นบ้านเกิดของผู้วิจัย อีกทั้ง นิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าปรากฏอนุภาคหลากหลายที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของชนเผ่าว่า ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษานิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่าในมณฑลยูนนาน ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาอนุภาคที่น่าสนใจที่ปรากฏในนิทานของชนเผ่าว่าโดยผู้วิจัยแปลนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่าเป็นภาษาไทยแล้วนำนิทานที่แปลเป็นภาษาไทยมาศึกษาวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการเผยแพร่วัฒนธรรมจีน และทำให้คนไทยได้เข้าใจวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม ฯลฯ ของชนเผ่าว่าและสามารถเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม



ของชนเผ่าว่าของสาธารณรัฐประชาชนจีนให้เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์อนุภาคในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่า มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่แปลเป็นภาษาไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษานิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าของสาธารณรัฐประชาชนจีนจากหนังสือรวมนิทานพื้นบ้านเผ่าว่า (佤族民间故事集) ซึ่งรวบรวมโดยกองบรรณาธิการวรรณกรรมพื้นบ้านมณฑลยูนนาน จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ชนชาติยูนนาน ในปี พ.ศ. 2533 เป็นหนังสือรวมนิทานเกี่ยวกับชนเผ่าว่าได้มากที่สุดและละเอียดที่สุดในสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยผู้วิจัยเป็นผู้แปลนิทานจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย ทั้งหมด 143 เรื่อง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิเคราะห์ตัวบทนิทาน (Textual Analysis) โดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอนุภาคในนิทานพื้นบ้าน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย
2. ศึกษานิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่าจากหนังสือรวมนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่าที่พิมพ์ทั้งหมด 143 เรื่อง ผู้วิจัยแปลนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าเป็นภาษาไทยแบบสรุปความและนำนิทานที่แปลไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแปลภาษาจีนเป็นภาษาไทย เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษาและเนื้อหาของนิทานที่แปลและให้ข้อเสนอแนะ จากนั้น ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขนิทานตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
3. นำนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าที่แปลเป็นภาษาไทยมาวิเคราะห์อนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า
4. นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์อนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า ผลการวิจัยพบว่าอนุภาคที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าแบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ ได้แก่ อนุภาคตัวละคร อนุภาควัตถุสิ่งของ และอนุภาคเหตุการณ์ มีรายละเอียดดังนี้

1. อนุภาคตัวละคร

อนุภาคตัวละคร หมายถึง ตัวละครที่มีลักษณะเป็นพิเศษในด้านใดด้านหนึ่ง อนุภาคตัวละครที่พบในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า ได้แก่ ตัวละครมนุษย์ธรรมดา แต่มีลักษณะมีความกล้าหาญ มีน้ำใจ มีความขยันกว่าคนทั่วไป ตัวละครสัตว์ มีทั้งสัตว์ในตำนานและสัตว์ทั่วไปที่มีลักษณะวิเศษ เช่น มังกร งูใหญ่กายสรรพสิ่ง กิ้งก่ามีวาจากศักดิ์สิทธิ์ วัวเกิดลูกเป็นมะระ แมลงวันถ่มน้ำลายช่วยเหลือมนุษย์ออกจากถ้ำ เป็นต้น และตัวละครผู้วิเศษมีลักษณะที่เป็นเทพเจ้าที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติติดอยู่กับตัว สามารถควบคุมสรรพสิ่งบนโลกช่วยเหลือมนุษย์ ให้ทั้งรางวัลและลงโทษ ซึ่งอนุภาคตัวละครเหล่านี้มีทั้งตัวละครที่เป็นฝ่ายดีและตัวละคร



สนับสนุนช่วยเหลือตัวเอง ยังมีตัวละครฝ่ายร้ายด้วย ดังเช่น นิทานเรื่อง *ตำรือหาน (达惹罕)* กล่าวถึงนายตำรือหานผู้เป็นมนุษย์ธรรมดาที่มีความกล้าหาญไปจัดหาพระอาทิตย์และตามหาลูกชาย และได้รับความช่วยเหลือจากผู้วิเศษ ทำให้ตำรือหานมีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติและสามารถต่อสู้กับเทพเจ้าบนฟ้าได้ ดังตัวอย่าง

พระเจ้าฟ้ากับพระเจ้าแผ่นดินต่อสู้กัน พระเจ้าฟ้าพ่ายแพ้จึงแอบซ่อนพระอาทิตย์ไว้เพื่อเป็นการแก้แค้น ผู้คนอาศัยอยู่ในความมืดไม่สามารถทำมาหากินได้ คนตายไปทุกวัน นายตำรือหานเห็นแล้วสงสารผู้คนมาก จึงให้ลูกชายไปจัดหาพระอาทิตย์ แต่ถูกเทพเจ้าบนฟ้าจับไป...ตำรือหานได้รับรองเท้าจากผู้อัทธิฤทธิ์แล้วไปต่อสู้กับทหารเทพอย่างกล้าหาญจนทหารเทพพ่ายแพ้ จากนั้น ตำรือหานจึงไปต่อสู้กับเทพฟ้า ตำรือหานสามารถข้ามภูเขาและบินขึ้นลงฟ้าดินได้หลังจากใส่รองเท้าที่ได้มาจากผู้อัทธิฤทธิ์ จนเหยียบร่างของเทพฟ้าไว้ได้เท้า เทพฟ้าแพ้ สุดท้ายได้ดวงอาทิตย์และช่วยชีวิตของลูกชายตัวเองกลับคืน

(ตำรือหาน. 2533 : 73)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องตัวละครเป็นบุคคลธรรมดาที่มีน้ำใจและมีความกล้าหาญ กล้าไปต่อสู้กับผู้ที่มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ จึงได้รับความช่วยเหลือจากผู้วิเศษ ทำให้มีพลังวิเศษสามารถข้ามภูเขาขึ้นฟ้าและต่อสู้กับพวกเทพเจ้าต่าง ๆ ได้ อนุภาคตัวละครสะท้อนให้เห็นถึงชนเผ่าว่าให้ความสำคัญกับ ความกล้าหาญ ยกย่องการทำดี มีน้ำใจ เชื่อว่าคนที่ทำดีย่อมได้รับผลสำเร็จในที่สุด นับถือวีรบุรุษในตำนาน มีความเชื่อเทพเจ้า เชื่อว่าเทพเจ้ามีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติที่สามารถให้รางวัลแก่ผู้ทำดี และลงโทษผู้ทำชั่วได้

นิทานเรื่อง *ใครเป็นราชาแห่งสรรพสิ่งบนโลก (谁做天下万物之王)* กล่าวถึงกิ้งก่าตัวหนึ่งเป็นผู้ที่ทำให้พื้นดินมีเนินสูงต่ำเกิดขึ้น มนุษย์จึงสามารถหนีพ้นจากภัยน้ำท่วม ดังตัวอย่าง

เมื่อพื้นดินเริ่มปรากฏ พื้นดินไม่มีรูปร่างที่แน่นอน... คางคกแก่กระโดดออกมาว่าตนเองเป็นนางฟ้า สามารถทำให้รูปร่างพื้นดินคงที่ได้... จากนั้นพื้นดินกลายเป็นราบเรียบ... ไม่นาน พื้นดินเกิดน้ำท่วม สรรพสิ่งต่าง ๆ ล่องลอยอยู่บนทะเลอันกว้างใหญ่ไม่มีที่หลีกหนี ในยามวิกฤตินี้ กิ้งก่าชนิดหนึ่งบินมาถึงกิ่งไม้และตะโกนพูดกับทะเลว่า “ทะเล ทะเล ขอให้รูปร่างเหมือนหลังของข้า...” ทันใดนั้น พื้นดินจึงมีภูเขา ที่ราบ แม่น้ำ และทะเลสาบ และทะเลเกิดขึ้น ตั้งแต่นั้นพื้นดินมีความคงที่ กิ้งก่าจึงถูกเลือกเป็นราชาแห่งสรรพสิ่ง

(ใครเป็นราชาแห่งสรรพสิ่งบนโลก. 2533 : 43-44)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า อนุภาคตัวละครมีลักษณะเป็นกิ้งก่าที่มีวาจาศักดิ์สิทธิ์ ในเรื่องมีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายความเป็นมาของธรณีสัณฐาน มีเหตุการณ์เกี่ยวกับน้ำท่วมที่มาจากรูปร่างพื้นดินไม่ราบเรียบ และถูกคุมด้วยพลังอำนาจเหนือธรรมชาติของกิ้งก่า อนุภาคตัวละครเป็นสัตว์สะท้อนลักษณะพื้นที่อยู่อาศัยของชนเผ่าว่า ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่ราบบนภูเขาและหุบเขา และมองว่ามีพลังลึกลับอยู่ในธรรมชาติ จึงเคารพธรรมชาติ ยังสะท้อนให้เห็นชาวว่าเป็นกลุ่มคนที่ช่างสังเกต ช่างจินตนาการและมีความคิดที่สร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงลักษณะรูปร่างของสัตว์กับลักษณะของพื้นที่กลุ่มคนอาศัยอยู่

การวิเคราะห์อนุภาคตัวละครเห็นได้ว่า อนุภาคตัวละครมนุษย์ธรรมดา มักสะท้อนให้เห็นค่านิยม



ของชนเผ่าว่าในด้านการยึดมั่นคุณธรรม อนุภาคตัวละครเป็นสัตว์ทำให้เห็นลักษณะพื้นที่อยู่อาศัยของชนเผ่าว่า และความเชื่อเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติ อนุภาคตัวละครเป็นผู้วิเศษมักสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องเทพเจ้า

2. อนุภาควัตถุสิ่งของ

อนุภาควัตถุสิ่งของ หมายถึง วัตถุสิ่งของที่มีลักษณะเป็นพิเศษไม่เหมือนสิ่งของทั่ว ๆ ไป เช่น สิ่งของมีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติช่วยเหลือตัวละครร้ายขึ้นได้ พันจากภัยอุปสรรคต่าง ๆ ได้ รักษาโรคทำให้ฟื้นคืนชีพได้ และทำให้ความปรารถนาของตัวละครเป็นจริงได้ เป็นต้น อนุภาควัตถุสิ่งของที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามีทั้งอนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากมนุษย์ธรรมดา เช่น แหวน ดาบ วัตถุสิ่งของที่ได้มาจากผู้วิเศษที่เป็นเทพเจ้าและผู้อิทธิฤทธิ์ เช่น ต้นยา ร่องเท้า ผลไม้เปลือกแดง กล่องข้าวไม้ไผ่ วัตถุสิ่งของที่ได้มาจากสัตว์ เช่น เพชรพลอย ยาสมุนไพร ดาบยาว แหวนทอง และวัตถุสิ่งของที่เป็นสิ่งธรรมชาติที่มาจากการสังเกตของมนุษย์เอง เช่น กิ่งไม้ น้ำพุ ต้นยาสูบ หินอัญมณี อนุภาควัตถุสิ่งของเหล่านี้มีลักษณะทั้งเป็นสิ่งของธรรมชาติและสิ่งประดิษฐ์ ดังเช่น นิทานเรื่อง *แหวนวิเศษ (奇妙的戒指)* กล่าวถึงหนุ่มสาวว่าคนหนึ่งได้เรียนรู้งานฝีมือจากอาจารย์เสร็จแล้ว จึงลาอาจารย์กลับบ้านและอาจารย์ได้มอบแหวนวิเศษวงหนึ่งให้กับชายหนุ่ม จนทำให้ชายหนุ่มได้ภรรยาที่สวยงาม ดังตัวอย่าง

หนุ่มสาวว่าคนหนึ่งยากจนแต่ฉลาดมากมาเรียนรู้งานฝีมือกับอาจารย์ เมื่อเรียนรู้จบสิ้น จึงลาอาจารย์กลับบ้าน ตอนที่กลับ อาจารย์ได้มอบแหวนวงหนึ่งให้กับชายหนุ่ม และบอกว่า ถ้าอยากแต่งงาน ก็ใช้โคลน ไม้และไม้ไผ่จัดรูปร่างผู้หญิงออกมาวาดจุมูกและตาเพิ่ม แล้วนำแหวนวงนี้ไปใส่ในนิ้วมือรูปร่างหญิง ก็จะได้เมียเป็นจริง พอถึงบ้าน ชายหนุ่มจึงทำตามที่อาจารย์บอก จึงได้เมียที่สวยงามจริง ๆ ...แต่ขณะที่ถอดแหวนออก หญิงสาวกลายเป็นน้ำโคลนทันที

(แหวนวิเศษ. 2533 : 167-168)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากมนุษย์ธรรมดาเป็นสิ่งประดิษฐ์ เป็นแหวนได้มาจากอาจารย์สอนฝีมือ มีลักษณะเด่นสามารถทำให้ความปรารถนาของตัวละครเป็นจริงได้ ซึ่งแหวนวงนี้มีลักษณะเด่น คือ มีความวิเศษไม่เหมือนแหวนทั่ว ๆ ไป เมื่อคนโคลนใส่แหวนเข้าไปจะกลายเป็นมนุษย์จริง แต่เมื่อถอดแหวนออกก็จะกลับมาเป็นโคลน อนุภาคแหวนวิเศษสะท้อนให้เห็นถึงการให้คุณค่ากับความรู้ของชนเผ่าว่า ชนเผ่าว่ามีความคิดที่สร้างสรรค์ ยังสะท้อนให้เห็นถึงความปรารถนาของชาวว่าที่แสวงหาความรักที่ดีและชีวิตมีความสุข

นิทานเรื่อง *คืนน้ำนม (还奶汁)* กล่าวถึง เด็กสองคนถูกแม่ทิ้งไว้ที่บ้าน ทั้งสองจึงออกมาหากินในป่า บังเอิญได้กิ่งไม้วิเศษจากรอบตัวและช่วยผู้ที่เสียชีวิตในระหว่างทาง ดังตัวอย่าง

เด็กสองคนถูกแม่ทิ้ง จึงมาหากินในป่าและยิงกระรอกด้วยหน้าไม้ได้หนึ่งตัว ขณะที่ต้มเนื้อกระรอก น่องชายหิบบกิ่งไม้รอบตัวขึ้นหนึ่งขึ้นมากนเนื้อในหม้อ ทันใดนั้น กระรอกกระโดดขึ้นมาจากหม้อแล้วหนีไป พี่น้องสองคนจึงกลับหมู่บ้าน ในระหว่างทาง ได้ใช้กิ่งไม้ช่วยชีวิตลูกสาวของนายเศรษฐี และได้ม้าสีขาวตัวหนึ่ง อูจจาละของม้าสีขาวกลายเป็นเงินเป็นทอง พี่น้องสองคนจึงนำเงินทองไปวางในบ้านแม่เป็นการตอบแทนบุญคุณค่าน้ำนม

(คืนน้ำนม. 2533 : 199-201)



จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาควัตถุสิ่งของที่เป็นกิ่งไม้วิเศษที่พบเจอในป่า มีลักษณะเด่นคือสามารถทำให้ฟื้นคืนชีพได้ อนุภาคกิ่งไม้วิเศษสะท้อนให้เห็นถึงในสมัยที่เทคโนโลยีที่ด้อยพัฒนา มีโรคภัยพิบัติต่าง ๆ เกิดขึ้น ชาวว่าพืงพาธรรมชาติในการแก้ไขปัญหาโรคภัยไข้เจ็บ เป็นกลุ่มคนที่ช่างสังเกตความวิเศษในธรรมชาติ ทำให้ค้นพบสิ่งมีคุณค่าจากธรรมชาติ ช่วยให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ยังสะท้อนค่านิยมเกี่ยวกับการทำดีและความกตัญญูรู้คุณ

การวิเคราะห์อนุภาควัตถุสิ่งของเห็นได้ว่า อนุภาควัตถุสิ่งของที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามีทั้งสิ่งธรรมชาติและสิ่งประดิษฐ์ มีที่ที่ได้มาหลากหลาย การที่ได้มาเป็นเพราะว่าตัวละครมีคุณธรรม เช่น มีน้ำใจ กล้าหาญ กตัญญู ไหวพริบ เป็นต้น จึงได้วัตถุสิ่งของมา ซึ่งวัตถุสิ่งของเหล่านี้มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติสามารถทำให้ตัวละครฟื้นจากภัยและอุปสรรคต่าง ๆ ได้ อนุภาควัตถุสิ่งของเหล่านี้ยังทำให้เห็นวิถีชีวิตของชนเผ่าที่มีความใกล้ชิดกับธรรมชาติและมีความเชื่อที่เกี่ยวกับธรรมชาติ เชื่อว่ามีพลังลึกลับอยู่ในธรรมชาติที่สามารถสร้างคุณประโยชน์แก่ชีวิตได้มาก รู้จักสังเกตและเลือกใช้ให้ถูกต้อง

3. อนุภาคเหตุการณ์

อนุภาคเหตุการณ์ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามีหลากหลายเหตุการณ์ ที่น่าสนใจและมีลักษณะเด่น ได้แก่ อนุภาคการสร้างโลก อนุภาคการแต่งงานที่ผิดปกติ อนุภาคการตั้งครุฑที่ผิดปกติ อนุภาคการขายสมาชิกในครอบครัว อนุภาคการต่อสู้ และอนุภาคการทดสอบ เป็นต้น ดังเช่นนิทานเรื่อง *หนุ่มเหียนก่ากับสาวมังกร (岩嘎和龙女)* กล่าวถึงหนุ่มเหียนก่าผู้เป็นเด็กกำพร้าได้ภรรยาเป็นสาวมังกร แต่ถูกกษัตริย์แย่งภรรยาไป หนุ่มเหียนก่าจึงไปต่อสู้กับกษัตริย์และได้รับภรรยกลับมาในที่สุด ดังตัวอย่าง

เมื่อกษัตริย์รู้เรื่องหนุ่มเหียนก่าได้เมียเป็นสาวมังกรที่สวยงาม ก็อยากได้เมียของเหียนก่าเป็นของตนเอง จึงสั่งให้ลูกน้องไปลักพาเมียเหียนก่ามา เมื่อเหียนก่ารู้แล้วจึงออกเดินทางไปตามหา ในระหว่างทางได้ช่วยหญิงชราคนหนึ่ง แล้วรู้ว่าชายชราเป็นผู้มีอิทธิฤทธิ์และได้มอบผลไม้เปลือกแดงให้เหียนก่า จากนั้น ชายหนุ่มคนเดียวมาถึงในวังต่อสู้กับคนรับใช้ในวังและกษัตริย์ สุดท้าย ผลไม้เปลือกแดงพันไฟออกมาเผา กษัตริย์จึงตาย ชายหนุ่มจึงได้พาเมียกลับบ้าน ทั้งสองใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

(เหียนก่ากับสาวมังกร. 2533 : 169-170)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีเหตุการณ์เกี่ยวกับการต่อสู้ระหว่างตัวละครมนุษย์ธรรมดา กับตัวละครผู้มีอำนาจเป็นกษัตริย์ และตัวละครบุคคลธรรมดาได้รับชัยชนะในที่สุด เนื่องด้วยตัวละครเอกเป็นผู้มีน้ำใจ กล้าหาญ จึงได้รับความช่วยเหลือจากผู้วิเศษ อนุภาคการต่อสู้สะท้อนให้เห็นถึงการยกย่องการทำความดีของชนเผ่าว่า ผู้ที่ทำดีย่อมได้รับผลดี ยังสะท้อนค่านิยมเกี่ยวกับความรักของชนเผ่าว่า ยกย่องความรักที่แท้จริง และมองว่าต่างชนชั้นต่างเผ่าพันธุ์มีความรักที่แท้จริงได้

นิทานเรื่อง *ราชาภและวัวสาว (青蛙大王与母牛)* กล่าวถึง น้ำท่วม ผู้คนตายกันหมด เหลือตำรือกำหมี่ผู้เป็นบรรพบุรุษของชาวว่ากับวัวตัวหนึ่ง ทั้งสองจึงแต่งงานกัน จากนั้นวัวสาวตั้งครุฑและคลอดลูกออกมาเป็นมะระลูกใหญ่ จากนั้นเติบโตเป็นน้ำเต้า มนุษย์ชาวว่าถึงออกมาจากน้ำเต้าลูกนี้ ดังตัวอย่าง

...ตำรือกำหมี่ (达惹嘎木) ผู้เป็นบรรพบุรุษของชาวว่าได้รับการชี้ทางจากคนชรา

ผู้เป็นเทพเจ้าว่าให้ไปแต่งงานและใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันกับวัวสาว... จนวัวสาวท้องและคลอดลูกที่



เป็นมะระลูกใหญ่ออกมา...จากนั้นตำรือกำหุ้มจึงหว่านเมล็ดมะระลงดิน แล้วเติบโตเป็น
น้ำเต้า...จากนั้นมนุษย์ชาววังถึงออกมาจากน้ำเต้าลูกนี้ได้...

(ราชชาทบและว้าวสาว. 2533 : 35-37)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีเหตุการณ์เกี่ยวกับการแต่งงานและการตั้งครรภ์ที่ผิดปกติ คือ มนุษย์
แต่งงานกับวัว และวัวตั้งครรภ์กับมนุษย์ จากนั้นวัวคลอดลูกออกมาเป็นมะระลูกใหญ่ ซึ่งไม่ใช่ลูกมนุษย์และมีใช้ลูก
วัว เป็นการแต่งงานและการตั้งครรภ์ที่ประหลาดผิดปกติไปจากชีวิตจริง สะท้อนให้เห็นถึงชาววังมีความเชื่อเรื่องวัว
ควาย ถือวัวควายเป็นสัญลักษณ์ของแม่ที่เลี้ยงดูมนุษย์ จึงเคารพนับถือวัวควาย อีกทั้งวัวควายเป็นสิ่งสำคัญในการ
ใช้ชีวิตของชนเผ่าว่า การตั้งครรภ์เป็นเมล็ดมะระ และปลูกโตเป็นลูกน้ำเต้า สิ่งเหล่านี้เป็นพืชผักที่อยู่ใกล้ชีวิต
มนุษย์ อนุภาคการแต่งงานและการตั้งครรภ์ที่ผิดปกตินั้นสะท้อนให้เห็นถึงสังคมชนเผ่าว่าเป็นสังคมเกษตรกรรม

การวิเคราะห์อนุภาคเหตุการณ์เห็นได้ว่า อนุภาคเหตุการณ์ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามี
หลากหลายเหตุการณ์ สะท้อนลักษณะสังคมเผ่าว่าเป็นสังคมเกษตรกรรม และทำให้เห็นความเชื่อและค่านิยม
ด้านคุณธรรมของชนเผ่าว่า เช่น ความเชื่อเทพเจ้าให้ทั้งคุณและโทษ ความเชื่อมังกร ค่านิยมในการยกย่องความ
กล้าหาญ ไหวพริบ ความเฉลียวฉลาด ความกตัญญู และยกย่องความรักที่แท้จริง

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า อนุภาคที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า แบ่งเป็น 3 อนุภาคใหญ่ ได้แก่ อนุภาค
ตัวละคร อนุภาควัตถุสิ่งของ และอนุภาคเหตุการณ์ อนุภาคดังกล่าวทำให้เห็นถึงลักษณะสังคมเผ่าว่าในด้าน
การยึดมั่นคุณธรรม ด้านลักษณะพื้นที่อยู่อาศัยและด้านความเชื่อต่าง ๆ ที่สะท้อนออกมาจากนิทาน ยังทำให้
เห็นจินตนาการและความคิดที่สร้างสรรค์ของชนเผ่าว่าด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของประคอง นิมมานเหมินท์
(2545, น. 38-39) ได้มีการแบ่งองค์ประกอบอนุภาคเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) อนุภาคตัวละคร ก็คือ ตัวละครที่
มีคุณสมบัติหรือลักษณะแปลกหรือพิเศษในด้านใดด้านหนึ่ง 2) อนุภาควัตถุสิ่งของ ก็คือวัตถุสิ่งของที่มีลักษณะ
พิเศษหรือแปลกผิดธรรมดา 3) อนุภาคเหตุการณ์หรือพฤติกรรม ได้แก่เหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่มีลักษณะเด่น
หรือพิเศษ ซึ่งอนุภาคต้องเป็นองค์ประกอบที่มีลักษณะเด่น ไม่ใช่เรื่องธรรมดาสามัญ ยังสอดคล้องกับแนวคิด
ของ ศิราพร ณ ถลาง (2552, น. 40) ที่ว่า หากวิเคราะห์อนุภาคแล้วก็จะนำไปสู่ความเข้าใจธรรมชาติของข้อมูล
ที่เป็นนิทาน ธรรมชาติและวัฒนธรรมของมนุษย์ได้

ผลการวิจัยเกี่ยวกับอนุภาคในนิทานชนเผ่าว่าสอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาอนุภาคในนิทาน ดังเช่น
ผลการวิจัยอนุภาคตัวละครในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าพบว่า มีอนุภาคตัวละครเป็นมนุษย์ธรรมดา อนุภาคตัว
ละครเป็นผู้วิเศษ และอนุภาคตัวละครเป็นสัตว์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ TANG LIHUA (2562) ได้ศึกษาวิจัย
เรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาและอนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าจ้วง พบว่า อนุภาคตัวละครเป็นผู้วิเศษทำให้เห็น
ถึงความเชื่อที่เกี่ยวกับการนับถือเทพเจ้าต่าง ๆ อนุภาคตัวละครเป็นบุคคลธรรมดาแสดงให้เห็นค่านิยมในการ
นับถือคนเก่ง เฉลียวฉลาด กล้าหาญ มีความสามารถ ชอบช่วยเหลือคนอื่น

ผลการวิจัยอนุภาควัตถุสิ่งของของชนเผ่าว่าพบว่า มีวัตถุสิ่งของที่ได้มาจากมนุษย์ธรรมดา ได้มาจากผู้วิเศษ
และได้มาจากสัตว์ ซึ่งสัมพันธ์กับงานวิจัยของ YAN DANLI (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ทฤษฎีเกี่ยวกับ
นิทานพื้นบ้านและอนุภาคในนิทานพื้นบ้านไทย พบว่ามีของวิเศษที่ได้จากผู้วิเศษ ได้จากอมมนุษย์ และติดตัวมาแต่



กำเนิด ที่ไม่เหมือนคือ ในอนุภาควัตถุสิ่งของของชนเผ่าว่าไม่ได้พบวัตถุสิ่งของที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด เป็นเพราะว่า ความเชื่อของคนไทยเชื่อเรื่องของบุญกรรม คนที่มีของวิเศษติดตัวมาแต่กำเนิดนั้นถือเป็นคนที่มีบุญมาเกิด

ผลการวิจัยอนุภาคเหตุการณ์การทดสอบยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ TANG YUANZHEN (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์อนุภาคในนิทานพื้นบ้านแบบแฟนตาซีของหนึ่งเซีย พบว่า มีอนุภาคการทดสอบ ความกล้าหาญ อนุภาคการทดสอบความสามารถ อนุภาคการทดสอบความจริงใจ สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมในการ ยึดมั่นคุณธรรม ซึ่งนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าก็มีอนุภาคการทดสอบความจริงใจ สะท้อนค่านิยมเกี่ยวกับความรัก

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำผลการวิจัยนี้ไปเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชนเผ่าว่าของสาธารณรัฐประชาชนจีนให้เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง
2. ควรศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมพื้นบ้านของชนเผ่าว่าในประเภทอื่น ๆ เช่น ภาษา วัฒนธรรม เพลงพื้นบ้าน สำนวน เป็นต้น
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบอนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ากับอนุภาคในนิทานไทย

เอกสารอ้างอิง

- ประคอง นิมมานเหมินท์. (2545). นิทานพื้นบ้านศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิเชียร เกษประทุม. (2553). นิทานพื้นบ้าน. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา.
- ศิริพร ณ ถกลาง. (2552). ทฤษฎีคติชนวิทยา วิธีวิทยาในการวิเคราะห์ตำนาน – นิทานพื้นบ้าน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- GUOSIJIU และ SHANGZHONGHAO. (2557). ประวัติโดยย่อของวรรณกรรมชนเผ่าว่า (พิมพ์ครั้งที่ 2). สาธารณรัฐประชาชนจีน: ยูนานมินชู่.
- SHANG ZHONGHAO, GUO SIJIU และ LIU YUNTI. (2532). สรรพนิพนธ์นิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า. สาธารณรัฐประชาชนจีน: เซียงไฮ้เหวินอี่.
- TANG LIHUA. (2562). การวิเคราะห์เนื้อหาและอนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าจ้วง. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- TANG YUANZHEN. (2565). การวิเคราะห์อนุภาคในนิทานพื้นบ้านแบบแฟนตาซีของหนึ่งเซีย. วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สาขาภาษาและวรรณกรรมชนกลุ่มน้อยสาธารณรัฐประชาชนจีน คณะ วรรณกรรมและวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทมินชู่.
- YAN DANLI. (2559). การวิเคราะห์เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านและอนุภาคในนิทานพื้นบ้านไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.